

اواخر آذر ماه ۱۳۸۹، روند صعودی این نرخ شدت بیشتری یافت و به ۱۲/۴ درصد در اسفند ماه ۱۳۸۹ رسید. این روند صعودی در سال ۱۳۹۰ نیز ادامه یافت و از ۱۳/۲ درصد در فروردین ماه به ۲۱/۵ درصد در اسفند ماه ۱۳۹۰ افزایش یافت. روندی مشابه در مورد شاخص بهای تولیدکننده نیز رخ داد؛ به طوری که تغییرات این شاخص در دوازده ماهه منتهی به هر ماه نسبت به دوره مشابه سال قبل از ۲۱/۱ درصد در بهمن ماه ۱۳۸۷ با روندی همواره نزولی به ۷/۳ درصد در فروردین ماه ۱۳۸۹ رسید. این نرخ از ۷/۴ درصد در خرداد ماه ۱۳۸۹ به ۱۰/۴ درصد در آذر ماه و ۱۶/۶ درصد در اسفند ماه ۱۳۸۹ افزایش یافت. این روند افزایشی در سال ۱۳۹۰ نیز ادامه یافت و از ۱۸/۹ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۰ به حداکثر ۳۷/۹ درصد در آذر ماه ۱۳۹۰ رسید. این نرخ از دی ماه روند نزولی یافت و از ۳۶/۹ درصد به ۳۴/۲ درصد در اسفند ماه کاهش یافت.

متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری کشور و شاخص بهای تولیدکننده (بر مبنای سال پایه ۱۳۸۳) در سال ۱۳۹۰ نسبت به سال قبل به ترتیب ۲۱/۵ و ۳۴/۲ درصد رشد داشت. مقایسه ارقام مزبور با ارقام مشابه سال قبل (۱۲/۴ و ۱۶/۶ درصد) نشان‌دهنده افزایش رشد هر دو شاخص قیمت در این سال است.

جدول ۲۰-۱- درصد تغییر سالانه متوسط شاخص‌های قیمت

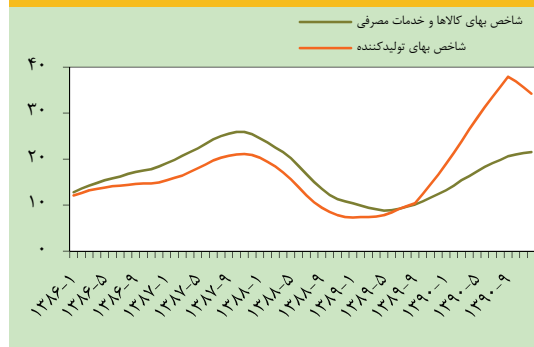
(۱۳۸۳=۱۰۰)

سال		
۱۳۹۰	۱۳۸۹	
۲۱/۵	۱۲/۴	شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری
۳۴/۲	۱۶/۶	شاخص بهای تولیدکننده
۱۴/۲	۱۱/۰	شاخص بهای کالاهای صادراتی
۲۶/۳	۱۴/۴	شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی (به قیمت پایه)
		شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی
۱۷/۲	۱۰/۵	بدون نفت (به قیمت پایه)

۲۰-۱- روند عمومی قیمت‌ها

با اتخاذ سیاست‌های کنترل رشد نقدینگی توسط بانک مرکزی طی سال ۱۳۸۷، که تاثیر خود را بر سطح عمومی قیمت‌ها با تاخیر زمانی در سال ۱۳۸۸ و اوایل سال ۱۳۸۹ آشکار نمود، تغییرات شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در دوازده ماهه منتهی به هر ماه نسبت به دوره مشابه سال قبل (نرخ تورم) از ۲۵/۹ درصد در بهمن ماه ۱۳۸۷ با روند همواره نزولی به ۸/۸ درصد در مرداد ماه ۱۳۸۹ رسید. از شهریور ماه، نرخ مذکور روند صعودی به خود گرفت و از ۸/۹ درصد در این ماه به ۱۰/۱ درصد در آذر ماه ۱۳۸۹ رسید. با اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها از

نمودار ۲۰-۱- تغییرات شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی و شاخص بهای تولیدکننده در دوازده ماهه منتهی به هر ماه نسبت به دوره مشابه سال قبل (۱۳۸۳=۱۰۰) (درصد)

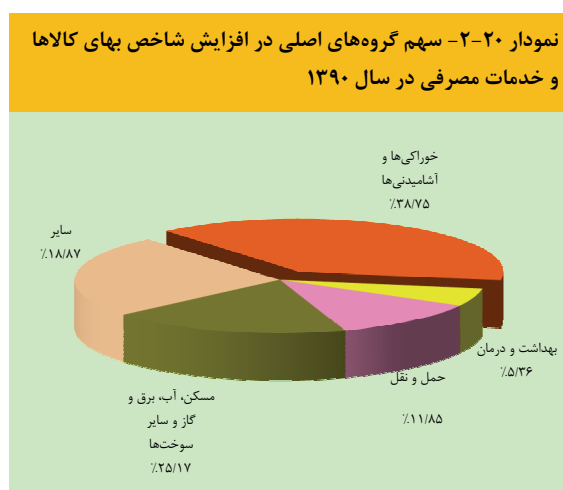

۲۰-۲- تغییر قیمت‌های نسبی

۲۰-۲-۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی

۲۰-۲-۱-۱- مناطق شهری کشور

و خدمات مصرفی داشت. این گروه با ضریب اهمیتی معادل ۲۸/۶۰ درصد در شاخص کل، ۱۸/۳ درصد نسبت به سال قبل رشد کرد و سهمی معادل ۲۵/۱۷ درصد از رشد شاخص کل را به خود اختصاص داد. دلیل اصلی رشد این شاخص، رشد شاخص بهای «ارزش اجاری مسکن شخصی» به میزان ۱۱/۱ درصد نسبت به سال قبل بود که بیشترین سهم از افزایش شاخص بهای «مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها» را به خود اختصاص داد.

بررسی شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی به تفکیک گروه‌های اصلی نشان می‌دهد که طی سال ۱۳۹۰، بجز گروه «بهداشت و درمان»، نرخ رشد سایر گروه‌های اصلی تشکیل‌دهنده شاخص کل در مقایسه با نرخ رشد سال ۱۳۸۹ افزایش یافت. در بین گروه‌های اصلی، شاخص بهای گروه «حمل و نقل» بیشترین نرخ رشد (به میزان ۲۷/۶ درصد) را داشت. در این سال شاخص بهای گروه «ارتباطات» با رشد ۱/۸ درصدی کمترین رشد را داشت.

در سال ۱۳۹۰، گروه اصلی «خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها» بالاترین سهم را در رشد شاخص کل داشت. این گروه با دارا بودن ضریب اهمیت نسبی ۲۸/۴۹ درصد در تشکیل شاخص کل، با ۲۵/۹ درصد رشد نسبت به سال قبل، سهم ۳۸/۷۵ درصدی در رشد شاخص کل داشت. دلیل اصلی افزایش شاخص گروه اصلی «خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها»، افزایش شاخص بهای «غلات و نان» بود. این گروه فرعی با ۵۴/۹ درصد رشد نسبت به سال قبل، ۳۴/۸۲ درصد از افزایش شاخص گروه اصلی مزبور و ۱۳/۴۹ درصد از افزایش شاخص کل را به خود اختصاص داد. پس از گروه مذکور، گروه فرعی «میوه‌ها و خشکبار» با ۱۸/۶ درصد رشد نسبت به سال قبل، بیشترین سهم را در افزایش شاخص بهای گروه «خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها» داشت.

شاخص بهای گروه «برق، گاز و سایر سوخت‌ها» با ۱۹۴ درصد رشد نسبت به سال قبل، بالاترین رشد را در بین گروه‌های اصلی و فرعی شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در سال ۱۳۹۰ داشت. رشد شاخص این گروه در سال ۱۳۹۰ بیشتر ناشی از افزایش بهای «گاز انشعاب شهری مصرف خانگی» به میزان ۲۱۷/۹ درصد، «برق مصرف خانگی» ۱۹۳/۱ درصد، «گازوئیل مصرف خانگی» ۲۳۴/۹ درصد، «نفت سفید مصرف خانگی» ۱۲۹/۳ درصد و «گاز عرضه شده در سیلندر» ۱۰۰/۴ درصد بوده است. رشد شاخص بهای این گروه فرعی در سال ۱۳۸۹ به میزان ۳۲/۹ درصد بود.

پس از گروه اصلی «خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها»، رشد شاخص بهای گروه «مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها» بیشترین تاثیر مستقیم را در افزایش شاخص کل بهای کالاها

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۰

بدین ترتیب، دو گروه اصلی «خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها» و «مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها» با مجموع ضریب اهمیت نزدیک به ۵۷/۰۹ درصد در تشکیل شاخص کل، سهمی معادل ۶۳/۹۲ درصد از تورم سال ۱۳۹۰ را به خود اختصاص دادند.

جدول ۲۰-۲- متوسط سالانه گروه‌های شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری (۱۳۸۳=۱۰۰)

اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۹۰	درصد تغییر	سال			
		۱۳۹۰	۱۳۸۹		
درصد	واحد درصد	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۸۹
گروه‌های اختصاصی					
کالا					
۶۸/۱۸	۱۴/۷	۲۷/۳	۱۴/۰	۲۷۳/۶	۲۱۴/۹
خدمت					
۳۱/۸۲	۶/۸	۱۴/۷	۱۰/۶	۲۸۲/۰	۲۴۵/۸
۲۵/۱۷	۵/۴	۱۸/۳	۷/۳	۲۷۹/۳	۲۳۶/۲
شاخص کل					
۱۰۰/۰۰	۲۱/۵	۲۱/۵	۱۲/۴	۲۷۷/۲	۲۲۸/۲
گروه‌های اصلی و منتخب فرعی					
خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها					
۳۸/۷۵	۸/۲	۲۵/۹	۱۶/۲	۳۲۰/۰	۲۵۴/۱
گوشت					
۴/۲۷	۰/۹	۱۱/۳	۲۷/۳	۳۰۵/۸	۲۷۴/۷
ماهی و حیوانات دریایی					
۰/۷۱	۰/۲	۱۷/۹	۱۲/۱	۲۹۰/۴	۲۴۶/۴
غلات و نان					
۱۳/۴۹	۲/۹	۵۴/۹	۱۷/۱	۴۰۹/۱	۲۶۴/۱
روغن‌ها و چربی‌ها					
۲/۲۱	۰/۵	۴۴/۸	۳۲/۹	۳۶۰/۷	۲۴۹/۱
میوه‌ها و خشکبار					
۵/۱۵	۱/۱	۱۸/۶	۵/۰	۳۰۶/۷	۲۵۸/۷
انواع سبزی، حبوب و فرآورده‌های سبزی					
۴/۴۰	۰/۹	۲۱/۳	۲۱/۳	۳۱۶/۸	۲۶۱/۱
لبنیات و تخم پرندگان					
۴/۸۰	۱/۰	۳۳/۷	۴/۰	۲۶۸/۳	۲۰۰/۶
دخانیات					
۰/۱۵	*	۶/۴	۲/۳	۲۳۷/۶	۲۲۳/۴
مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها					
۲۵/۱۷	۵/۴	۱۸/۳	۷/۳	۲۷۹/۳	۲۳۶/۲
اجاره بهای مسکن غیرشخصی					
۳/۱۰	۰/۷	۱۱/۱	۶/۰	۲۶۳/۰	۲۳۶/۸
ارزش اجاری مسکن شخصی					
۱۰/۳۳	۲/۲	۱۱/۱	۶/۶	۲۶۴/۹	۲۳۸/۵
تعمیرات و خدمات ساختمانی					
۱/۸۵	۰/۴	۱۷/۰	۸/۶	۳۴۳/۰	۲۹۳/۱
آب					
۰/۹۶	۰/۲	۷۸/۴	۳/۳	۲۴۳/۴	۱۳۶/۴
برق و گاز و سایر سوخت‌ها					
۸/۸۱	۱/۹	۱۹۴/۰	۳۲/۹	۴۷۷/۵	۱۶۲/۴
پوشاک و کفش					
۵/۵۶	۱/۲	۲۲/۱	۱۱/۷	۲۴۵/۴	۲۰۰/۹
اثاث، لوازم و خدمات مورد استفاده در خانه					
۴/۸۸	۱/۰	۱۸/۴	۹/۲	۲۴۱/۲	۲۰۳/۷
حمل و نقل					
۱۱/۸۵	۲/۶	۲۷/۶	۱۴/۸	۲۳۱/۲	۱۸۱/۲
ارتباطات					
۰/۰۵	*	۱/۸	-۰/۲	۹۸/۹	۹۷/۱
بهداشت و درمان					
۵/۳۶	۱/۱	۱۷/۲	۱۹/۹	۳۱۷/۵	۲۷۰/۹
تفریح و امور فرهنگی					
۱/۷۶	۰/۴	۱۴/۴	۱۱/۶	۱۸۵/۵	۱۶۲/۱
تحصیل					
۱/۴۹	۰/۳	۱۴/۰	۱۲/۸	۲۷۹/۷	۲۴۵/۳
رستوران و هتل					
۱/۶۲	۰/۳	۱۸/۰	۱۶/۷	۳۰۰/۵	۲۵۴/۷
کالاها و خدمات متفرقه					
۳/۳۶	۰/۷	۲۲/۰	۱۳/۱	۲۸۶/۳	۲۳۴/۷

۲۷/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل، سهم ۱۱/۸۵ درصدی از افزایش شاخص کل را به خود اختصاص داد. رشد شاخص این

در بین سایر گروه‌های اصلی تشکیل‌دهنده شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی، شاخص بهای «حمل و نقل» با

نرخ رشد شاخص بهای گروه «بهداشت و درمان» از ۱۹/۹ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۱۷/۲ درصد در سال ۱۳۹۰ کاهش یافت. دلیل اصلی کاهش رشد شاخص بهای گروه «بهداشت و درمان»، کاهش رشد شاخص بهای گروه فرعی «خدمات پزشکی، دندانپزشکی و پیراپزشکی» از ۲۲/۱ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۱۹/۳ درصد در سال ۱۳۹۰ بود که حدود ۶۵/۰ درصد از افزایش شاخص بهای گروه «بهداشت و درمان» را به خود اختصاص داد.

بررسی تغییرات شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در هر ماه نسبت به ماه قبل در سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد که شاخص مذکور در تمامی ماه‌های سال روند افزایشی داشته است. بیشترین افزایش نسبت به ماه قبل در اسفند ماه به میزان ۳/۴ درصد و کمترین افزایش در تیر ماه به میزان ۰/۱ درصد بود.

گروه در سال ۱۳۸۹ به میزان ۱۴/۸ درصد بود. در گروه «حمل و نقل»، شاخص بهای گروه «هزینه رفت و آمد» ۲۸/۳ درصد رشد داشت. این افزایش بیشتر ناشی از بالا رفتن «کرایه تاکسی در داخل شهر» به میزان ۲۹/۶ درصد، «کرایه تاکسی سرویس» به میزان ۲۶/۸ درصد و «کرایه مسافرت با اتوبوس بین شهری» به میزان ۲۱/۱ درصد بود. همچنین، افزایش «کرایه اتوبوس درون شهری» به میزان ۴۹/۵ درصد، «کرایه مینی‌بوس درون شهری» به میزان ۳۰/۵ درصد، «کرایه مسافرت با هواپیما (داخلی)» به میزان ۲۹/۸ درصد، «کرایه مسافرت با قطار بین‌شهری» به میزان ۱۵/۸ درصد، «کرایه مسافرت با هواپیما (خارجی)» به میزان ۱۸/۳ درصد و «کرایه مترو» به میزان ۲۱/۲ درصد نیز قابل ذکر می‌باشد. در سال مورد بررسی، شاخص بهای گروه «تعمیرات و سوخت وسایل نقلیه شخصی» معادل ۶۰/۲ درصد افزایش یافت که حدود ۵۸ درصد از افزایش شاخص بهای حمل و نقل را به خود اختصاص داد.

جدول ۲۰-۳- تغییرات متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی پیش و پس از حذف نوسانات فصلی (هر دوره نسبت به دوره قبل) (درصد)

	پس از حذف نوسانات فصلی			پیش از حذف نوسانات فصلی		
	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸
سه ماهه اول	۵/۰	۲/۳	۱/۹	۵/۷	۲/۹	۲/۷
سه ماهه دوم	۳/۸	۳/۶	۴/۰	۳/۰	۲/۸	۲/۵
سه ماهه سوم	۳/۸	۳/۲	۱/۳	۴/۷	۴/۰	۱/۵
سه ماهه چهارم	۷/۴	۷/۸	۱/۵	۶/۶	۷/۱	۲/۱

که از فصل سوم مجدداً روند، افزایشی شد و در فصل چهارم در ادامه روند صعودی به ۶/۶ درصد رسید. از طرف دیگر، با حذف نوسانات فصلی از شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی، انتظار می‌رود آثار انباشته عوامل دیگری مانند آثار با وقفه رشد نقدینگی در ماه‌های پایانی سال قبل، آثار با وقفه قیمت‌های اداری، افزایش تقاضای جامعه برای کالاها و خدمات گروه‌های «تفریح و امور فرهنگی»، «تحصیل»، «پوشاک و کفش» و «حمل و نقل» در مقاطعی از سال، در شاخص پس از حذف نوسانات فصلی تاثیرگذار باشد. بررسی تغییرات شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی پیش و پس از

بررسی تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در هر فصل نسبت به فصل قبل طی سال‌های ۹۰-۱۳۸۸ نشان می‌دهد که تغییرات شاخص پیش از حذف نوسانات فصلی فصول مختلف سال ۱۳۸۸ تا حدودی در یک سطح افزایش یافت. تغییرات مذکور در سال ۱۳۸۹، طی فصول اول و دوم افزایش تقریباً یکنواختی داشت، اما از فصل سوم روند افزایشی آن بیشتر شد و در فصل چهارم سال ۱۳۸۹ با اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها به بیشترین مقدار طی سال‌های ۸۹-۱۳۸۸ رسید. در سال ۱۳۹۰، ابتدا نسبت به فصل چهارم سال ۱۳۸۹ شاهد روند کاهشی رشد شاخص کل بودیم

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۰

۲۰-۲-۱-۲- مناطق روستایی کشور^(۱)

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی کشور در سال ۱۳۹۰ نسبت به سال قبل ۳۶/۵ درصد افزایش یافت. نرخ تورم مناطق روستایی حاصل رشد شاخص بهای «کالاها» با نرخ ۴۳/۴ درصد و شاخص بهای «خدمات» با نرخ ۱۳/۲ درصد نسبت به سال ۱۳۸۹ می‌باشد. دو گروه اختصاصی مذکور به ترتیب با ضرایب اهمیت ۷۶/۳ و ۲۳/۷ درصد در تشکیل شاخص کل، سهم ۹۱/۷ و ۸/۳ درصدی از افزایش شاخص کل را به خود اختصاص دادند.

در سال مورد بررسی، شاخص بهای گروه «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» به میزان ۴۷/۲ درصد نسبت به سال قبل رشد داشت. دلیل اصلی رشد شاخص این گروه، افزایش نرخ رشد شاخص گروه‌های «نان و غلات»، «سبزی‌ها و حبوب» و «میوه‌ها و خشکبار» بود. در سال ۱۳۹۰، سهم گروه «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» از افزایش شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی ۶۶/۸ درصد و سهم گروه «کالاهای غیرخوراکی و خدمات» ۳۳/۲ درصد بود.

پس از گروه «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات»، گروه‌های «مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها»، «حمل و نقل»، «کالاها و خدمات متفرقه» و «پوشاک و کفش» به ترتیب با سهمی معادل ۱۶/۵، ۴/۶، ۴/۱ و ۳/۳ درصد بیشترین سهم را در رشد شاخص کل داشتند. پنج گروه مذکور در مجموع معادل ۹۵/۳ درصد از افزایش شاخص کل را به خود اختصاص دادند.

حذف نوسانات فصلی نشان می‌دهد که تغییرات پس از حذف نوسانات در فصول اول و سوم هر سال نسبت به تغییرات پیش از حذف نوسانات از رشد کمتری برخوردار بوده است. همچنین، مقایسه تغییرات شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ پیش و پس از حذف نوسانات فصلی نشان می‌دهد در تمامی فصول بجز فصل چهارم، این تغییرات در سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۹ بیشتر بوده است.

بررسی تحولات شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری کشور به تفکیک استان‌های مختلف نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۰، استان‌های خراسان جنوبی، خراسان شمالی و خراسان رضوی به ترتیب با نرخ تورم ۲۸/۰، ۲۵/۵ و ۲۵/۲ درصد بالاترین نرخ تورم را داشتند. کمترین نرخ تورم مربوط به استان گیلان به میزان ۱۹/۲ درصد بود. از نظر سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۳، استان بوشهر پایین‌ترین و استان قم بالاترین سطح قیمت‌ها را تجربه کردند.

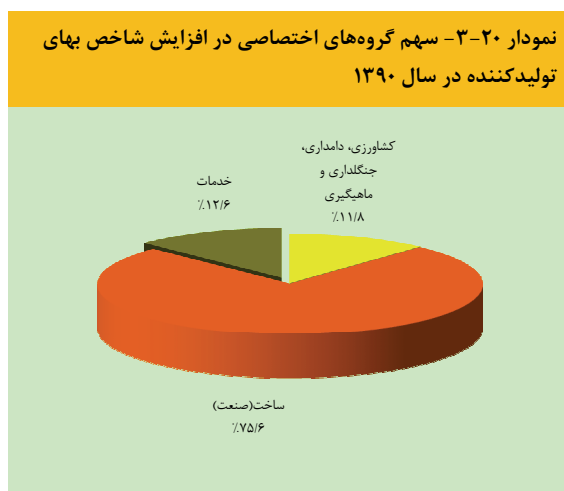
در سال ۱۳۹۰، نرخ تورم در استان تهران ۱۹/۹ درصد بود. استان تهران به لحاظ جمعیت و سهم از هزینه کل خانوارهای مناطق شهری، دارای اهمیت نسبی در حدود ۳۳/۰۵ درصد در تشکیل شاخص کل می‌باشد. افزایش شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در این استان موجب ۶/۵ واحد درصد افزایش در شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی مناطق شهری کشور شد و به تنهایی سهمی معادل ۳۰/۱ درصد در افزایش شاخص کل داشت. استان اصفهان با سهمی معادل ۸/۴ درصد، استان خراسان رضوی با سهمی معادل ۷/۳ درصد و استان فارس با سهمی معادل ۵/۴ درصد در رتبه‌های بعدی تاثیرگذاری بر افزایش شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری کشور قرار گرفتند.

۱- منبع آمارهای استفاده شده در این بخش، نشریه «شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی کشور» مرکز آمار ایران می‌باشد. سال پایه این شاخص ۱۳۸۱ است.

۲۰-۲-۲- شاخص بهای تولیدکننده

قیمت گندم آبی معادل ۹/۵ درصد و برنج صدری دانه بلند ۲۵/۱ درصد، «نباتات علوفه‌ای» ۳۲/۱ درصد، «میوه‌های نیمه گرمسیری» ۱۵/۵ درصد، «میوه‌های دانه‌دار» ۲۸/۱ درصد، «میوه‌های خشک (آجیلی)» ۱۹/۰ درصد، «پرورش گاو، گوسفند و بز» ۸/۶ درصد، «تولید شیر» ۲۶/۳ درصد و «تخم‌مرغ» ۹۳/۹ درصد تاثیر قابل توجهی در افزایش شاخص بهای گروه «کشاورزی، شکار و جنگلداری» نسبت به سال گذشته داشتند. همچنین، در این گروه شاخص بهای گروه‌هایی مثل «سبزی‌های ریشه‌ای» معادل ۳/۳ درصد (بیشتر به دلیل پایین آمدن قیمت سیب‌زمینی به میزان ۱۴/۲ درصد) و «میوه‌های هسته‌ای» معادل ۲۱/۷ درصد کاهش یافت.

دو گروه «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» و «بهداشت و مددکاری اجتماعی» به ترتیب با نرخ رشد ۱۲/۳ و ۱۹/۲ درصد، سهمی برابر ۶/۱ و ۳/۱ درصد در افزایش شاخص کل بهای تولیدکننده داشتند. بخش عمده‌ای از افزایش شاخص «بهداشت و مددکاری اجتماعی» به دلیل افزایش شاخص بهای زیرگروه‌های «فعالیت‌های بیمارستانی» به میزان ۱۹/۱ درصد و «فعالیت‌های پزشکی و دندانپزشکی» معادل ۲۱/۷ درصد بود.

در سال ۱۳۹۰، شاخص بهای تولیدکننده نسبت به سال قبل ۳۴/۲ درصد رشد داشت. نرخ رشد این شاخص در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ به ترتیب ۷/۴ و ۱۶/۶ درصد بود. در بین گروه‌های اصلی شاخص بهای تولیدکننده، بیشترین سهم در رشد این شاخص به ترتیب به گروه‌های «ساخت (صنعت)»، «کشاورزی، شکار و جنگلداری» و «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» اختصاص داشت.

در سال ۱۳۹۰، شاخص بهای گروه «ساخت (صنعت)» با نرخ رشد ۵۴/۳ درصد در مقابل ۲۲/۰ درصد در سال گذشته، دارای سهمی معادل ۷۵/۶ درصد در رشد شاخص کل بود. افزایش قابل ملاحظه شاخص بهای اقلام و گروه‌هایی مانند «آرد گندم» به میزان ۳۷۹/۴ درصد، «فرآورده‌های آرد گندم» به میزان ۱۱۴/۰ درصد (بیشتر به علت بالا رفتن قیمت انواع نان به میزان ۲۳/۵ تا ۱۵۰/۱ درصد) و «ساخت فرآورده‌های نفتی تصفیه شده سوختی» به میزان ۲۷۲/۹ درصد، سهم بسزایی در افزایش شاخص بهای گروه ساخت (صنعت) ایفا نمود. همچنین، در این گروه شاخص بهای اقلامی مانند «ساخت مواد شیمیایی اساسی بجز انواع کود و ترکیبات ازت» ۳۱/۱ درصد، «روغن نباتی» ۱۵/۰ درصد، «ساخت محصولات لبنی» ۱۴/۵ درصد، «ساخت آهن و فولاد اساسی» ۲۴/۴ درصد، «برش‌های نفتی» ۴۳/۴ درصد و «انواع قیر» ۶۲/۳ درصد افزایش داشت.

شاخص بهای «کشاورزی، شکار و جنگلداری» با ۱۶/۶ درصد رشد نسبت به سال قبل، با توجه به ضریب اهمیتی در حدود ۲۱/۳۵ درصد در تشکیل شاخص کل، سهمی معادل ۱۱/۱ درصد از افزایش شاخص کل را بر عهده داشت. افزایش شاخص بهای اقلام و گروه‌های «غلات» به میزان ۱۵/۶ درصد (به‌ویژه

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۰

جدول ۲۰-۴- متوسط سالانه گروه‌های شاخص بهای تولیدکننده (۱۰۰=۱۳۸۳)

اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۹۰		درصد تغییر		سال		
واحد درصد	درصد	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۸۹	
گروه‌های اختصاصی						
۱۱/۸	۴/۰	۱۷/۲	۱۲/۴	۲۶۴/۲	۲۲۵/۵	کشاورزی، دامداری، جنگلداری و ماهیگیری
۷۵/۶	۲۵/۹	۵۴/۳	۲۲/۰	۳۲۲/۳	۲۰۹/۵	ساخت(صنعت)
۱۲/۶	۴/۳	۱۵/۰	۱۱/۸	۲۳۲/۷	۲۰۳/۳	خدمات
۱۰۰/۰	۳۴/۲	۳۴/۲	۱۶/۶	۲۸۳/۵	۲۱۱/۲	شاخص کل
گروه‌های اصلی						
۱۱/۱	۳/۸	۱۶/۶	۱۲/۲	۲۶۲/۵	۲۲۵/۱	کشاورزی، شکار و جنگلداری
۰/۷	۰/۳	۳۵/۴	۱۶/۸	۳۲۲/۳	۲۳۸/۱	ماهیگیری
۷۵/۶	۲۵/۹	۵۴/۳	۲۲/۰	۳۲۲/۳	۲۰۹/۵	ساخت(صنعت)
۰/۶	۰/۲	۱۸/۹	۱۸/۹	۳۱۹/۰	۲۶۸/۴	هتل و رستوران
۶/۱	۲/۱	۱۲/۳	۷/۱	۱۹۰/۲	۱۶۹/۳	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات
۱/۲	۰/۴	۱۴/۰	۱۲/۸	۲۷۹/۵	۲۴۵/۲	آموزش
۳/۱	۱/۱	۱۹/۲	۲۱/۸	۳۵۲/۸	۲۹۶/۹	بهداشت و مددکاری اجتماعی
۱/۶	۰/۶	۲۲/۷	۲۱/۴	۳۸۷/۵	۳۱۵/۹	سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی

افزایش داشت. بیشترین افزایش در این سال در فروردین ماه به میزان ۳/۵ درصد و کمترین افزایش در آذر و دی ماه به میزان ۰/۸ درصد بود.

۲۰-۲-۳- شاخص بهای کالاهای صادراتی

در سال ۱۳۹۰، شاخص بهای «کالاهای صادراتی» به میزان ۱۴/۲ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت. نرخ رشد این شاخص در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ به ترتیب به میزان ۶/۸- و ۱۱/۰ درصد بود. در بین گروه‌های تشکیل‌دهنده شاخص بهای «کالاهای صادراتی»، افزایش شاخص بهای گروه «محصولات معدنی» معادل ۲۱/۱ درصد، «فلزات معمولی و مصنوعات آنها» معادل ۱۴/۵ درصد و «محصولات صنایع شیمیایی و صنایع وابسته» معادل ۲۵/۴ درصد به ترتیب بیشترین تاثیر را در افزایش شاخص

بیش از ۷۰/۰ درصد از افزایش شاخص «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» ناشی از افزایش شاخص بهای «بلیط مسافرت با اتوبوس» به میزان ۲۱/۲ درصد، «کرایه تاکسی در داخل شهر» به میزان ۲۹/۵ درصد و «حمل و نقل زمینی بار» به میزان ۷/۹ درصد بود.

در مجموع، چهار گروه «ساخت (صنعت)»، «کشاورزی، شکار و جنگلداری»، «بهداشت و مددکاری اجتماعی» و «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» با در اختیار داشتن ضریب اهمیتی در حدود ۹۴/۴ درصد در تشکیل شاخص بهای تولیدکننده، ۹۵/۹ درصد از رشد شاخص مذکور در سال ۱۳۹۰ را به خود اختصاص دادند.

بررسی تغییرات ماهانه شاخص بهای تولیدکننده نشان می‌دهد که این شاخص در تمام ماه‌های سال نسبت به ماه قبل

کل داشتند. در سال مورد بررسی، شاخص بهای «محصولات نباتی» با ۰/۵ درصد افزایش نسبت به سال گذشته همراه بود. تنزل داشت. شاخص بهای این گروه در سال ۱۳۸۹ به میزان ۱۳/۶ درصد

جدول ۲۰-۵- متوسط سالانه گروه‌های شاخص بهای کالاهای صادراتی در ایران (۱۳۸۳=۱۰۰)

اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۹۰	درصد تغییر		سال			
	واحد درصد	درصد	۱۳۹۰	۱۳۸۹		
۱/۸	۰/۳	۱۷/۹	۶/۶	۱۶۷/۲	۱۴۱/۸	محصولات حیوانی
۰/۷	۰/۱	۰/۵	-۱۳/۶	۲۵۰/۱	۲۴۸/۸	محصولات نباتی
۱/۵	۰/۲	۳۰/۵	۳۰/۳	۳۱۱/۸	۲۳۸/۹	چربی‌ها و روغن‌های حیوانی و نباتی
۳/۲	۰/۴	۱۵/۳	۵/۹	۲۳۳/۵	۲۰۲/۵	محصولات صنایع غذایی، نوشابه‌ها و توتون
۳۶/۴	۵/۲	۲۱/۱	۲۵/۰	۳۲۱/۴	۲۶۵/۴	محصولات معدنی
۱۶/۳	۲/۳	۲۵/۴	۱۵/۵	۱۹۱/۶	۱۵۲/۸	محصولات صنایع شیمیایی و صنایع وابسته
۲/۷	۰/۴	۱۵/۶	۶/۳	۱۵۶/۷	۱۳۵/۶	مواد پلاستیک و کائوچو و مصنوعات آنها
۴/۵	۰/۶	۴۹/۰	۵۳/۵	۲۷۰/۸	۱۸۱/۷	پوست و چرم و محصولات چرمی
*	*	۱/۴	۰/۸	۱۷۵/۷	۱۷۳/۲	چوب و اشیای چوبی
۱۱/۹	۱/۷	۱۱/۴	۳/۶	۲۴۸/۸	۲۲۳/۳	مواد نسجی و مصنوعات از این مواد
۱/۵	۰/۲	۳۶/۵	۲۹/۷	۲۳۰/۷	۱۶۹/۱	انواع کفش
۱/۱	۰/۲	۸/۱	۲/۸	۱۴۸/۶	۱۳۷/۵	مصنوعات ساخته شده از انواع سنگ
۱۷/۳	۲/۵	۱۴/۵	۴۱/۸	۲۰۸/۸	۱۸۲/۴	فلزات معمولی و مصنوعات آنها
۰/۹	۰/۱	۵/۶	-۰/۴	۱۶۷/۴	۱۵۸/۵	ماشین‌آلات مکانیکی و ادوات برقی
۰/۲	*	۱/۳	۵/۵	۱۴۰/۶	۱۳۸/۸	وسایل نقلیه زمینی و تجهیزات ترابری
*	*	۰/۵	-۶/۴	۱۵۲/۳	۱۵۱/۵	دستگاه‌های اپتیک، دقت‌سنجی و پزشکی
۱۰۰/۰	۱۴/۲	۱۴/۲	۱۱/۰	۲۳۴/۷	۲۰۵/۵	شاخص کل

بررسی تغییرات ماهانه شاخص بهای کالاهای صادراتی در سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد که این شاخص در ماه‌های تیر و مهر نسبت به ماه قبل کاهش داشته، در ماه شهریور ثابت بوده و در سایر ماه‌های سال نسبت به ماه قبل با افزایش همراه بوده است. بیشترین میزان افزایش معادل ۵/۵ درصد در اسفند ماه و بیشترین کاهش به میزان ۴/۳- درصد در تیر ماه بود.

۲۰-۳- روند قیمت و بازده دارایی‌ها

مقایسه نرخ بازدهی انواع دارایی‌ها با نرخ تورم در سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد که رشد قیمت اسمی دلار (بازار غیر

در سال ۱۳۹۰، افزایش شاخص بهای گروه «فلزات معمولی و مصنوعات آنها» به ۱۴/۵ درصد محدود شد. این شاخص در سال ۱۳۸۹ به میزان ۴۱/۸ درصد افزایش داشت. افزایش شاخص بهای «آهن کلاف گرم» به میزان ۱۸/۳ درصد، «شمش فولاد» به میزان ۱۱/۵ درصد، «فرمولیبدن» به میزان ۱/۸ درصد، «مس کاتد» به میزان ۱۵/۴ درصد، «شمش آلومینیوم» به میزان ۱۰/۳ درصد، «تیرآهن» به میزان ۲۷/۰ درصد و «انواع لوله گالوانیزه» به میزان ۳۱/۹ درصد بیشترین سهم را در افزایش شاخص بهای گروه «فلزات معمولی و مصنوعات آنها» داشت.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۰

شاخص قیمت سکه بهار آزادی (طرح قدیم) با رشد ۶۸/۰ درصدی بالاترین افزایش را داشتند. در دوره سه ساله ۹۰-۱۳۸۸ نیز شاخص قیمت و بازده نقدی سهام دارای بالاترین بازدهی به میزان ۴۸/۶ درصد بوده است.

رسمی)، قیمت اسمی یورو (بازار غیر رسمی) و قیمت سکه بهار آزادی (طرح قدیم و جدید) بیشتر از نرخ تورم و بازدهی سایر دارایی‌ها کمتر از نرخ تورم بوده است. در سال ۱۳۹۰، شاخص قیمت سکه بهار آزادی (طرح جدید) با رشد ۷۴/۱ درصدی و

(۱۳۸۳=۱۰۰)

جدول ۲۰-۶- روند رشد قیمت و بازدهی بعضی از انواع دارایی‌ها

(درصد)

نسبت شارپ (۲)	انحراف معیار	میانگین نرخ بازدهی (۱)	سال			
			۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	
-۱/۱	۱۲/۹	۲/۸	۱۷/۵	۰/۲	-۷/۸	شاخص قیمت زمین (کل مناطق شهری)
۰/۸	۳۷/۸	۴۸/۶	۱۱/۲	۸۵/۸	۵۸/۸	شاخص قیمت و بازده نقدی سهام
-۲/۱	۳/۵	۹/۹	۱۱/۱	۶/۰	۱۲/۸	شاخص اجاره بهای مسکن غیر شخصی
-۰/۴	۱۳/۵	۱۲/۰	۲۸/۰	۶/۲	۳/۲	قیمت اسمی دلار (بازار غیر رسمی)
-۰/۴	۱۸/۸	۱۰/۷	۳۳/۳	-۰/۷	۲/۵	قیمت اسمی یورو (بازار غیر رسمی)
۰/۶	۳۰/۹	۳۶/۴	۶۸/۰	۴۱/۸	۶/۵	قیمت سکه تمام بهار آزادی (طرح قدیم)
۰/۸	۲۹/۰	۴۰/۲	۷۴/۱	۳۴/۶	۱۷/۶	قیمت سکه تمام بهار آزادی (طرح جدید)
۰/۰	۲/۲	۱۷/۵	۲۰/۰	۱۶-۱۷	۱۶/۰	سود علی الحساب اوراق مشارکت
-۵/۷	۰/۶	۱۳/۹	۱۳/۳	۱۴/۰	۱۴/۵	بالاترین نرخ سود علی الحساب سپرده‌های یک‌ساله بانک‌ها
-۲۴/۱	۰/۷	۰/۶	-۰/۲	۰/۹	۱/۱	شاخص بهای اتومبیل سواری (سمنند)
-۶/۸	۲/۵	۰/۳	۲/۹	۰/۳	-۲/۲	شاخص بهای اتومبیل سواری (پراید)
θ	۵/۸	۱۴/۸	۲۱/۵	۱۲/۴	۱۰/۸	شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی

۱- میانگین بازدهی دارایی‌ها (بجز اوراق مشارکت و سپرده‌های سرمایه‌گذاری) به روش میانگین هندسی و برای سه سال محاسبه شده است.
۲- نسبت شارپ عبارت است از نسبت تفاضل بازدهی دارایی مورد نظر و دارایی بدون ریسک (اوراق مشارکت) به انحراف معیار دارایی مورد نظر.

۲۰-۴- سرعت گردش پول

همراه بود. در اسفند ماه ۱۳۹۰، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی ۲۱/۸ درصد نسبت به اسفند سال قبل رشد داشت که نسبت به رقم مشابه سال گذشته با افزایش مواجه بود.

طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰، سرعت گردش پول در اقتصاد ایران در دامنه ۶/۲ تا ۷/۰ و سرعت گردش نقدینگی در دامنه ۱/۶ تا ۱/۸ در نوسان بود. بنا به تعریف، سرعت گردش اسکناس و مسکوک با تورم رابطه مستقیم دارد. همچنین، تغییر ترکیب حجم پول و نقدینگی به دلیل بهبود خدمات شبکه بانکی و گسترش استفاده از ابزارهای پرداخت غیرنقدی و الکترونیک، موجب تغییر سرعت گردش پول و نقدینگی می‌شود. در سال ۱۳۹۰، رشد نقدینگی معادل ۲۰/۱ درصد بود که رشد آن نسبت به سال قبل کاهش داشت. در این سال سرعت گردش اسکناس و مسکوک، سرعت گردش پول و سرعت گردش نقدینگی با افزایش

جدول ۲۰-۷- شاخص‌های مختلف سرعت گردش پول

سال	سال		
	▲ ۱۳۸۹	▲ ۱۳۸۸	
۱۳۹۰	۲۱/۱	۲۰/۲	سرعت گردش اسکناس و مسکوک
۲۳/۷	۶/۲	۶/۵	سرعت گردش پول
۷/۰	۱/۶	۱/۷	سرعت گردش نقدینگی
۱/۸			تغییرات شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (۱۳۸۳=۱۰۰)
۲۱/۸	۱۹/۹	۱۰/۴	(اسفند نسبت به اسفند سال قبل)